

Mötesdatum
11-12 december 2019

Sekreterare
Jacob Edlund,
Monika Strömgren

Protokoll RMR:s Sågtimmerkommitté

11-12 december 2019 på Elite hotel, Uppsala

Närvarande:

Lars Johansson (ordf.)	StoraEnso
Henrik Sjölander	SCA
Magnus Sjödin	SCA
Peter Gunnarsson	Sveaskog
Andersson, Torbjörn	Södra
Nils Andersson	Hilmer
Jacob Edlund	Biometria
Magnus Engberg	Biometria
Göran Sundberg	Stenvalls
Pierre Qvist	Vida
Monika Strömgren	Biometria
Lars Björklund	Biometria
Maria Nordström	SkogForsk
Jens Eriksson	Biometria
Johan Möller	SkogForsk

Ej närvarande:

Peter Holmström	Martinsons
Emanuelsson, Pär	Moelven
Mårten Mattsson	Mellanskog
Håkan Gard	Siljan
Engman Henrik	Sveaskog

1 Mötesformalia

Ordförande Lars Johansson hälsade nya och gamla ledamöter välkomna. Jacob Edlund och Monika Strömgren utsågs till sekreterare. Magnus Sjödin och Pierre Qvist utsågs till justerare.

LJ informerade om att sågtimmerkommittén ska beakta konkurrensaspekten i sitt arbete.

Samtliga punkter i föregående protokoll följdes upp och protokollet lades till handlingarna.

2 Fastvolymmätning

JEd och MS redogjorde för att Biometrias styrelse beslutat att fasa ut toppformtalsmatriser i VIOL i förstaledsaffärer. Beslutet innebär vidare att de största aktörerna som vill använda uppmanas beställa funktionalitet av utrustningstillverkare senast den 15 mars. I maj tas beslut om när beslutet ska träda i kraft.

Följande ska göras inom ramen för fub-mätningen under våren.

- Upprätta kommunikationsplan
- Tester av mätramar
- Färdigställa m3fub-lösning för 9000-mätram
- Vid behov utreda volym för enskilda sågverk vid övergång från matris till mätramsfub
- Nya topp-rotformeln för sågbara sortiment tas i bruk i våra IT-system (Kupp)
- Kontroll av fastvolym påbörjas på de större matrissågverken. Kontroll fortsätter som vanligt på fubsågverken.
- Arbete på att genomföra flexibel kontrollmätning. Först ut blir att rotdiametern mäts på en andel av kontrollstockarna på de större matrissågverken.

Det är kort om tid att föra ut beslutet från Biometrias styrelse till kunderna och kommittén tillfrågades om råd specifikt när det gäller kommunikation med mätplatsägare. Följande råd gavs:

- Använd Biometrias kundrådgivare i dialogen med mätplatsägare.
- Utkräv tydliga löften av kunden att agera i frågan.
- Frågan är mer av ”intern” art.

Kommitté-ledamötena uppmanades också att ta med fråga till respektive företag och återkomma med handlingsplan.

3 Niopunktslistans status

Listan med de nio prioriterade punkterna inom utveckling av sågtimmer som togs fram under 2015 gicks igenom. Eftersom punkt 2 (FUB) och punkt 8 (stratifierat urval) ingick i arbetet med mätning av fastvolym, hoppades de över här.

1. Noggrannare mätning av längd och diameter

Noggrannare längd och diametermätning mätningen är fortsatt viktigt för kommittén. En utredning är gjord och det finns flera punkter som kan gå från idé till verkstad. Det lyftes fram att det borde ställas högre krav på noggrannheten, men att skärpa kraven på avvikelse vid daglig test av provkropp idag skulle ge liten inverkan på den reella noggrannheten. Man bör testa mer med riktiga stockar på belastad bana, provkroppen är inte optimal testmetod om man vill påvisa problem. Det går givetvis att testa provkroppen med högre upplösning än cm.

Det diskuterades om man skulle kunna certifiera mätramar som uppvisar en hög mätnoggrannhet.

En väg mot bättre längdmätning var att längd anges i mm. För längdmätningen kvarstår problemet att vi inte har fler positioner än tre i stockdatabasen, vilket gör att man inte kan skicka in längd i mm. Det gör i sin tur att man inte kan följa upp i mm i kontrollen. Det kommer inte finnas möjlighet att skicka in i mm förrän man ändrat insändningsformat och det kommer dröja. För kontrollmätningen borde det dock vara möjligt.

JM anser att man borde arbeta med kvalitetssäkringstänk med mätnoggrannhet. Med snabbare uppföljningar av mätningen generellt och engagera ordinarie mätare i en rutin. Detta innebär att man som mätplatsägaren behöver göra vissa anpassningar vilket kan möta motstånd.

JEd anser att det är svårt att strama upp mätningen via kontrollanvisningarna, det är dessvärre sämsta som sätter takten. Men som tjänsteföretag kan vi alltid förmedla tjänster som avser uppstramning av längd och diametermätning med mer kontroller och kvalitetssäkringstänk.

Om man tidigt vill upptäcka att längdmätningen börjar drifta skulle man kunna sätta i system att jämföra längd ifrån skördarmätningen med längd från mätramen. Det är en metod som först nu kan användas när vi har system där allt data är samlat.

Följande punkter läggs ihop:

- 3. Beaktande av sällanfel vid kvalitetsbestämning;
- 5. Mätning av virkesegenskaper i stockars ändtytor;
- 6. Förändrad kvalitetsklassning;
- 9. Bestånds- och skördardata som hjälp vid industrimätning.

Följande punkter kan tas bort:

- 4. Automatisk kvalitetsbestämning av sågtimmer.
- 7. Automatisk krökmätning.

Det finns idag system för semiautomatisk klassning och krökmätning som fungerar och är installerat. Det finns inga planer på att ändra krökbestämmelserna.

4 FoU-samverkan Biometria-Skogforsk-SLU.

MN, JM och LB presenterade resultat från den workshop om samverkan i forskning och utveckling mellan Biometria, Skogforsk och SLU som hållits i oktober. Målet var att göra en behovsinventering som grund för att etablera dels ett av Skogforsk lett branschprogram med tillämpade projekt inom virkesmätning, dels en forskarskola organiserad av SLU. Flera av sågtimmerkommitténs ledamöter hade deltagit på workshoppen.

För Biometrias utvecklingsresurser och sågtimmerkommittén finns det redan en tydlig prioriteringslista och det finns inte utrymme att jobba med fler utvecklingsprojekt. Den nya FoU-

Mötesdatum
11-12 december 2019

samverkan innebär att fler utvecklingsbehov kan fångas upp och att det kan forskas runt långsiktiga strategiska frågeställningar med ett mer vetenskapligt angreppssätt.

Ett viktigt syfte med forskarskolan är att upprätthålla vetenskaplig och hög kompetens inom området mätning. Denna kompetens har minskat genom avveckling av virkesmätningsprofessuren på SLU i Uppsala. Ny kompetens kan i och med detta på att byggas upp.

Utkomsten blev en bruttolista av aktiviteter/områden där skogsbranschens företag hade indikerat intresse.

- Vad är förtroende i en virkesaffär?
- Mätteknik/automation
- Automatiserad stockmätning
- Den digitala kedjan
- Kontrollmetoder
- Mätning av bränsle
- Lärdomar av förändringsprojekt
- Kvalitetssäkring
- ”Röntgen i skördare”

Diskussion fördes om behovet att forska mer runt kopplingen mellan skördardata, mätramsdata och behov av mätparametrar.

SkogForsk vill upprätta en referensgrupp för sin forskning med mättningsfrågor. Det är viktigt att undvika dubbelarbete och det är därför bra om det finns representanter med från sågtimmerkommittén. MN kommer att kalla till ett första möte för referensgruppen i mars där man diskuterar virkesmätning inom ramen för FoU samverkan.

5 Mättningsinstruktion sågtimmer

LB med stöd av JEr föredrog mätinstruktionsgruppen arbete med att konvertera VMF-SDC:s instruktioner till Biometria-instruktioner. Det stora arbetet som instruktionsgruppen har genomfört är att harmonisera de VMF-visa avvikelserna vilket i hög grad inneburit att man behövt ta bort en del regionala regler. Utöver detta har man lagt ihop mätinstruktionerna med tillämpningsanvisningarna. Instruktionsgruppens bedömning är att man inte ändrat reglerna för sågtimmer på ett sådant sätt att det har märkbar påverkan på värde och eller klassning. Instruktionsgruppen ser det som viktigt att kunna förankra ändringar i sågtimmerkommittén som kan föra branschens talan

6 Sällanfelsrapporten

Rapport som påbörjades av Bertil Erksam för några år sedan är nu slutförd och LB redogjorde för resultatet och slutsatserna.

Mötesdatum
11-12 december 2019

Resultat

- Vissa virkesfel är mycket lågfrekventa. Felen bör ändå inte nödvändigtvis tas bort eftersom det även kan tolkas som att signalsystemet fungerar virkesfelen sorteras till andra sortiment.
- Många av sällanfen är mycket svåra att upptäcka och har låg träffprocent.
- Regler för vissa fel är kontraproduktiva och bör tas bort, e.g rotveck.
- Regler för vissa fel är för komplicerade och bör förenklas, e.g lyra.

Förslag på åtgärder

- Utveckla och förbättra tekniken för automatisk mätning av virkesegenskaper.
- Via stratifiering och partivis kvalitetsbestämning bestämma kvalitet på utlottade stockar.
- Hantera vissa virkesfel via tillfällig bemanning för leveranskontroll eller dylikt e.g efter stormvirke.
- Nytt klassningssystem med nytt tänk e.g ett system där man skiljer på grundklasser och avdrag för defekter

Inspel från kommittén:

- Sågcylindern är det viktiga. LJ
- Klassningen ska kunna användas för kommunikation mot tillredare, exempelvis genom kvalitetsgräns där stam bör apteras.
- Det är problem med stockar med tjurved. NA. Det fanns dock anledningar att tjurvedsreglerna togs bort: tjurved är svår att detektera och det är stockar med kombinationen krök och tjur som ställer till problem. Krök är lättare att detektera.
- Intressant med ett nytt klassningssystem med nytt tänk? T ex ett system där man skiljer på grundklasser och avdrag för defekter
- Man skulle kunna skipa sällanfel. Detektering av sällanfel är ett hinder vid automatisering. Man kan istället ha kontroll på sällanfel genom exempelvis kvalitetssäkrad tillredning.

Sågtimmerkommittén ansåg att det är viktigt att man fortsatt kan få in avtal-bara avvikelser. Man vill kunna avtala på olika orsakskoder och det fungerar inte med olika orsakskoder för klass 8. Det är därför man börjat använda klass 5. Bäst vore om man kunde skicka in och prISRäkna på fler egenskaper men det är inte möjligt förrän man ändrat insändningsformat från den nu gällande stockdatabasen. Biometria har som avsikt att ändra insändningsformat, men det kommer att dröja

7 Skördarmätning: kvalitetssäkrad tillredning, erfarenheter från Finland.

JEd föredrog att man från Biometria har inlett ett arbete med kvalitetssäkrad tillredning. Ny instruktion ska arbetas fram under våren. Fler företag arbetar aktivt tillsammans med Biometria med tillrednings-frågor och anser att det är viktigt att göra rätt från början.

Nytt är att SCA kommer inte längre ge vrakpris för sågtimmervrak, då dessa egentligen inte borde följt med till sågen. Ändringar typ dessa gör det extra viktigt att ha koll på sin tillredning.

Många höll med om att det är bra att arbeta med kvalitetssäkrad tillredning och var positiva till detta. Det vore bra om man kunde prISRäkna på om det var kvalitetssäkrat.

JEd, LB och Jonas Hemminggson, ansvarig för skördarrevisorsarbetet i Biometria, var i Finland för att diskutera skördarmätningen. Nästintill 90 % av all ersättningsgrundande mätning i förstaledsaffären görs med skördarmätning. I Finland används färre kontrollstammar och det görs mindre uppföljning på tillredningen.

Finland har en mer privatiserad och partsstyrd mätning. Mer pragmatisk och sannolikt billigare. GSs erfarenhet var negativ, bland annat på grund av att vrakandelarna gick upp och ner beroende på konjunktur. LJ ansåg att man har bättre koll på ekonomin i det svenska systemet.

8 Diametergräns tall klass 2

Biometria har bett sågtimmerkommittén godkänna att en regel från före detta VMF Nord område tas bort. Regeln innebär att tall klass inte får ha större toppdiameter än 21,9 cm. Regeln ställer till det i VIOL-förnyelsen. Frågan har ställts till större påverkade aktörer. Dessa ser inga hinder att ta bort regeln, kommittén samtyckte.

9 Avskaffande av kollektiv

MS föredrog att man tagit bort kollektiven på massaved och väcker frågan om kommittén anser att sågtimmerkollektiven ska tas bort. Samma problematik som finns för massavedskollektiv finns för sågtimmerkollektiv: framåtriktad kollektivomräkning tar inte nödvändigtvis bort mätfelet. En skillnad är att massaveds prissätts på bruttovolum och kvalitet bestäms på trav-nivå. Om utvecklingen för sågtimmer går åt samma håll är det även relevant att se över sågtimmerkollektivens berättigande.

10 Färskhets

Beslut är taget att startdatum för avverkning ska ingå som en parameter i informationen som finns i virkesordern. Informationen kan även hämtas från produktionsdata. Om tiden från avverkning till leverans till mätplats övergår aktuell gräns för färskhets, kan virket kontrolleras om det fortfarande är färskt eller annars mätningssvågras.

PQ ansåg att sista datum för objektet är mer relevant i sammanhanget då det kan vara ett väldigt stort avverkningsobjekt. Det bör i framtiden arbetas på att det finns tillgång till både start och slutdatum.

För att vi ska kunna utnyttja informationen ska datumen visas på relevant sätt. De bör således visas i avlämningsterminalen och för mätarna på stockmätningssplatserna.

11 Nästa möte

Inget nytt datum bestämdes för ordinarie möte. Det blir ett möte den 16 januari för att diskutera kommunikationsplan för fub specifikt.